

LA JUBILACIÓ, UN NOU PROJECTE PERSONAL

Xarrada per:

Miquel Sánchez i López

Power Point:

“La jubilació un nou projecte personal”

Paradoxalment hi ha una etapa de la vida laboral que volem que ens arribi la jubilació, per què d'aquesta manera ja no tindrem tants problemes a la feina, però, quan ens trobem a les portes de la jubilació ens fem ressò d'aquesta nova situació i s'espera amb desconfiança, quasi com un càstig, i no pas com el premi just a una dilatada vida de treball.

A les hores comencen les preguntes angoixants:

Què faré jo ara?

En que utilitzaré el temps lliure?

I això pot arribar a inquietar-nos i fins i tot a turmentar-nos, doncs es tracta de grans canvis en les condicions de vida, però cal tenir present, i, és una realitat, que les possibilitats d'una jubilació plena i activa han millorat considerablement pels qui l'aborden amb una actitud positiva.

Aquesta actitud està reflectida en el concepte de gent gran activa que constitueix una forma de reforçar el que és actualment la realitat, enfront d'alguns estereotips que tendeixen a relacionar la gent gran amb malaltia i actitud passiva. La jubilació és un fet que marca la vida de les persones, i a la paraula “jubilat” se li atribueix sovint un sentit pejoratiu. Cal remarcar, però, que la jubilació només és laboral, no és una jubilació de la vida i això s'ha de tenir molt present quan ens arriba aquesta etapa de la vida.

Un altre concepte a tenir present és el de “construcció social d'un envelliment actiu”, s'ha de prendre com l'elaboració formalitzada d'iniciatives, per garantir el dret al màxim desenvolupament personal sense limitacions d'edat.

Com tots sabem i, a ningú se li escapa la nostra societat ha patit en les darreres dècades canvis de gran magnitud en moltes dimensions diferents. No es tracta de descobrir res de nou. Però, a fi de

reflexionar sobre els reptes pel present i el futur de la participació del col·lectiu de la gent gran, crec que és important destacar unes idees que caracteritzen la nova societat: la diversitat, la incertesa, la complexitat i la sostenibilitat. Unes idees que obliguen a repensar les formes de governar les societats i també les formes de participar com a ciutadans en l'esfera pública.

La idea de la **diversitat** fa referència a l'enorme pluralitat de situacions col·lectives i personals que avui es produeixen, més enllà de les divisions de classe tradicionals, lligades a eixos emergents de desigualtat com l'ètnia, el gènere o la situació generacional i lligades també a l'emergència de noves temàtiques com **la multiculturalitat, la sostenibilitat o la globalització**.

La idea de la incertesa fa referència al fet que el món actual és molt menys previsible, en part per causa de la rapidesa vertiginosa en que es produeix el canvi social; en part per la fragmentació i la dispersió del coneixement entre molts agents de naturalesa molt diversa; en part perquè prenem consciència que molts dels problemes que hem d'afrontar requereixen a més a més de coneixement expert i científic, valors polítics, percepcions subjectives, experiències personals...

La idea de la complexitat engloba i posa en relació les dues primeres: fa referència a la naturalesa extremament diversa de l'estructura social; a les creixents incerteses del coneixement; i sobretot, a com tot això es projecta en la complexitat de les relacions entre **les persones, els col·lectius i les institucions**.

La vella societat era una societat on tothom sabia la posició que ocupava dins de l'estructura social i on aquesta posició social podia adscriure's més o menys automàticament a una identitat política o col·lectiva clarament definida. La nova societat és una societat on costa molt més encasellar-se, és una societat que permet identificacions personals i col·lectives molt més diverses i variables.

Quines implicacions té tot plegat pel col·lectiu de la gent gran i quins reptes planteja pel que fa a la **participació** de la gent gran en l'esfera pública? D'entrada, implica el ple reconeixement que el col·lectiu de la gent gran no és homogeni sinó tot el contrari. El fet generacional defineix unes problemàtiques específiques i

comunes, sí, però dins del col·lectiu de la gent gran hi ha enormes elements de diversitat. La identificació de les persones amb el col·lectiu de la gent gran i amb els grups que suposadament el representen també és més variable i, en la majoria dels casos, molt menys clara i automàtica. A més a més, el coneixement sobre quines són les problemàtiques d'aquest col·lectiu també és més incert: per la pròpia diversitat de situacions personals i col·lectives dins del col·lectiu; per la rapidesa en que es produeixen els canvis socials; perquè cap agent (institucional, social, individual) concentra tot el coneixement sobre les situacions que es produeixen en aquest col·lectiu i, sobretot, perquè cada cop està menys clar on comencen i on acaben les causes i les solucions de les problemàtiques que viu la gent gran.

Tot plegat hauria de comportar canvis importants tant en les polítiques que es fan per la gent gran com en les formes d'organitzar-se i de participar d'aquest col·lectiu. I en aquest sentit podríem identificar diversos grans reptes que, simultàniament, afecten a les formes

- d'organitzar-se de l'administració,
- a les formes de relacionar-se de l'administració i el col·lectiu de la gent gran
- i a les formes de participar de la gent gran.

→ El primer repte i el més bàsic és **enfortir la participació** en ella mateixa: cal que les institucions facin possible una major implicació del col·lectiu de la gent gran en la definició de les seves problemàtiques i en la decisió de quines són les millors alternatives per fer-hi front i això significa, sobretot, dotar de més capacitat d'influència a les estructures de participació. La participació esdevé una via per trobar solucions més sensibles a les necessitats de la gent, entenent a més a més que aquestes necessitats són cada cop més diverses i variables.

→ Segon, cal generar **mecanismes de participació més flexibles i més pròxims** a la gent, que s'adaptin millor a la diversitat de capacitats i de motivacions per participar. No tothom està representat a les entitats; no tothom té el mateix grau de identificació amb el col·lectiu de la gent gran; no tothom té les mateixes motivacions; ni molt menys tothom té les mateixes capacitats ni interès per implicar-se activament i permanentment en estructures o processos participatius. Per això cal enfortir la

flexibilitat i la proximitat, per tal de fer possible que tota aquesta diversitat de situacions personals i col·lectives quedi ben representada en els espais de participació.

I ara parlem de **transversalitat**, cal enfortir-la: els problemes de la gent gran estan íntimament relacionats amb temàtiques que es tracten en àmbits de política pública com el medi ambient, l'urbanisme o el treball, per posar només alguns exemples; a més a més, les capacitats de la gent gran per participar no s'esgoten en les problemàtiques que tradicionalment s'han entès com a pròpies de la gent gran (pensions, casals, alternatives de lleure...), sinó que per la seva experiència i coneixements, la gent gran té moltes coses a aportar en temàtiques com l'organització del territori, la mobilitat a la ciutat, la immigració... Parlar de **transversalitat** vol dir portar la participació de la gent gran més enllà dels temes estrictament de gent gran i vol dir posar en relació les polítiques per la gent gran amb altres àmbits de política pública que siguin significatius per aquest col·lectiu. Els enfocaments transversals ens ajuden a entendre en la seva complexitat les problemàtiques de la gent gran i ens haurien de permetre generar una participació més comprensiva. Haurien d'esdevenir també una oportunitat per reforçar la veu de la gent gran en temes de ciutat.

Parlar de la cultura de la **sostenibilitat** és necessari fer-ho. Predicar amb l'exemple és uns dels motius de sostenibilitat, com també divulgar les bones practiques que fan progressar en l'educació mediambiental. Informació ambiental útil i entenedora que ajudi a canviar hàbits i costums. Crear una opinió social favorable a la sostenibilitat. Aprenentatge a traves de la participació en projectes concrets. Estimular i promoure la recerca d'indicadors comuns etc.

Per acabar voldria fer una similitud del que és la vida. Una similitud d'enteniment musical.

La vida és com una opera de Wagner que tens que patir els dos primers actes per arribar al tercer que és, finalment, el que et fa gaudir de l'obra.